

Justis- og politidepartementet
Postboks 8005
Dep.
0030 Oslo

JUSTISDEPARTEMENTET	
03 JAN 2006	
SAKSNR.:	200504026
AVD/KONT/BEH:	LOV/EO/HI
DDK.NR.	148
ARKIVKODE:	

Vår ref.: 2005/2612 - 46/2006

Deres ref.: 200504026 EO Dato: 02.01.2006
HI/an

Høring - NOU 2005:8 - Likeverd og tilgjengelighet- frist 30.12. 2005.

Fylkesrådet for funksjonshemmede i Østfold fylkeskommune har behandlet ovennevnte sak
Jeg beklager oversittelse av fristen som var den 30.12.05, men avgir følgende
høringsuttalelse i saken:

Lovens formål § 1

Lovens formålsbestemmelse som uttrykkes i § 1 er grunnleggende for hvordan loven skal forstås og anvendes i alle sammenhenger for å sikre likeverd. Den er samfunnsdekkende og legger føringer for hvordan et samfunn må endres for at alle skal ha samme verdi og samme rett i forhold til landets lovverk.

Kommentar:

Lovens formålsparagraf ser ut til å være dekkende for de områder lovens paragrafer er ment å skulle ivareta.

Lovens virkeområde § 2

I paragrafen beskrives hvordan loven skal virke på alle samfunnsområder med unntak av familieliv og andre forhold av personlig karakter.

Kommentar:

Gjennom forarbeide til loven er alle sider forsøkt ivaretatt for å sikre den enkelte borger og utformingen bør kunne aksepteres.

Aktivitetsplikt § 3

Offentlige myndigheter og arbeidslivets organisasjoner blir ved denne loven gitt et ansvar for aktivt å fremme lovens formål.

Kommentar:

Det bør vurderes om formuleringen er for svak. Erfaringene med likestillingsloven og arbeidsmiljøloven viser at det må klare pålegg og bestemmelser til, for at en lov skal ha gjennomslagskraft. Det kan derfor synes for svakt at det pålegges "å arbeide aktivt" fordi dette er et svært relativt begrep både når det gjelder aktivitet og når det gjelder virksomhetsområde.

Forbud mot diskriminering § 4.

Beskrivelsene i lovparagrafen om at ved "diskriminering menes at en handling eller unnlatelse har som formål eller virkning at personer på grunnlag av nedsatt funksjonsevne blir behandlet dårligere enn andre blir, er blitt, eller ville blitt behandlet i en tilsvarende situasjon" er tydelig.

Kommunikasjonsavdelingen

Postadresse: Postboks 220, 1702 Sarpsborg
Kontoradresse: Oscar Pedersensvei 39, Sarpsborg
Telefon: 69 11 70 00, Telefaks: 69 11 74 83

E-post: sentralpost@ostfold-f.kommune.no
Internett:
Org.nr.:

Derimot synes det for svakt at "forskjellsbehandling som er nødvendig for å oppnå et saklig formål og som ikke er uforholdsmessig inngripende overfor den eller de som forskjellsbehandles, ansees ikke som diskriminering."

Kommentar:

Denne beskrivelsen i lovens paragraf synes å kunne gi mulighet til at den som tolker/definerer begrepet "saklig formål" er den sterkeste. Spesielt i situasjoner hvor det vil kreve økonomiske utlegg eller endringer i organisasjonens struktur eller funksjonsmåter, vil den som er arbeidstaker eller mottaker kunne fremstå som den svakere part. Denne muligheten til å forhandle seg fram til ulikebehandling bør falle bort. Igjen med henvisning til erfaring med Likestillingsloven og Arbeidsmiljøloven.

Bevisbyrden i slike saker bør flyttes slik at det er den som diskriminerer som må bevise at forhold ikke går å endre, framfor at det er den utsatte som skal bevise at man er diskriminert.

Forbud mot trakassering § 5

Trakassering på grunnlag av nedsatt funksjonsevne er forbudt.

Lovparagrafens forskjellige punkter beskriver klart hva som skal tokes som trakassering og den bør opprettholdes i sin helhet.

Kommentar:

Begrepet "trakassering" er vel etablert i språket, men tolkes forskjellig av den enkelte alt etter hvilken sårbarhet man har og hvilken situasjon man befinner seg i. Den klare forståelse som lovens forskjellige punkter gir legger grunnlag for en felles forståelse på alle områder om når og i hvilken sammenheng trakassering ser ut til å finne sted. Dette vil styrke diskrimineringsloven. § 6 vil forsterke § 5.

Forbud mot gjengjeldelse § 7.

Kommentar:

Funksjonshemmede vil i de fleste tilfelle være den svake part i enhver klagesak. De vil derfor være spesielt utsatt ved klage etter denne lovens paragrafer. Det er en ikke ukjent sak at funksjonshemmedes organisasjoner får klager fra medlemmer som mener at det foregår gjengjeldelse når man er uenig med den med mer makt eller flere belønningsmidler enten det er på den private, den offentlige eller på arbeidslivets arena.

Det ansees derfor en styrke for loven at dette er ivarettatt i en egen paragraf.

Positiv særbehandling § 8.

Kommentar:

Bestemmelsene om positiv særbehandling er kjent fra Likestillingsloven. Denne bestemmelsen har vært en styrke i arbeide med å bedre likestilling. Dersom paragrafen i denne loven vil ha den samme gjennomslagskraft er det viktig å beholde den.

Derimot har positiv særbehandling også vært brukt til å tilsløre forhold som burde vært tilrettelagt. Med dette menes at det må tilrettelegges slik at positiv særbehandling ikke er nødvendig fordi arbeids- eller samfunnsforhold er like for alle. Dette forholdet bør man være oppmerksom på ved praktisering av loven.

Plikt til generell tilrettelegging (universell utforming) § 9

Sitat: "Offentlig virksomhet og privat virksomhet rettet om allmennheten har plikt til å sikre universell utforming av virksomhetens alminnelige funksjon så langt det ikke medfører en uforholdsmessig byrde for virksomheten.

Brudd på plikten til å sikre universell utforming etter tredje ledd regnes som diskriminering dersom en person med nedsatt funksjonsevne rammes av den mangelfulle tilretteleggingen."

Kommentar:

Universell utforming bør fastslås som ultimate krav i et samfunn. Det handler om at alle skal kunne ta del i samfunnet, ta del i de aktiviteter man ønsker, og å få en lik del tilbake av det man betaler inn til fellesskapet. Desto mer funksjonshemmet et samfunn er, desto mindre deltagelse fra funksjonshemmede.

Samfunnets andre innbyggere er også gjennom livsfaser hvor man er funksjonshemmet, og lett blir utestengt. Som eksempler kan nevnes tilgjengelighet til kommunikasjonsmidler og barnevogner- ev. tvillingvogner. Beskyttelse av barn er også sterk knyttet opp til at et samfunn er oversiktlig, lett forståelig og lett lesbart.

Det bør derfor ikke være anledning til å fravike tilrettelegging av økonomiske grunner, eller å måle tilretteleggingens effekt for øyeblikket. Det handler om et total snuoperasjon for å legge til rette for kommende generasjoner. Det synes som om det i lovens punkt 3 gis åpning for at det kan brukes en cost-benefit-analyse. Dette bør ikke godtas. Som hovedregel bør være at dersom et tiltak ikke er økonomisk bærekraftig når det legges til rette for alle som deltakere eller arbeidstakere, så er det ikke bærekraftig nok til å drives. Ethvert overskudd vil vise om slik vurdering holder stikk. Graden av ønske om overskudd kan være mer styrende, enn ønske om universell utforming.

Plikt til individuell tilrettelegging § 10.

Sitat: "Plikten etter første til fjerde ledd omfatter ikke tilrettelegging som innebærer en uforholdsmessig byrde. Ved vurderingen av om tilretteleggingen medfører en uforholdsmessig byrde skal særlig legges vekt på de nødvendige kostnadene ved tilretteleggingen, virksomhetens ressurser og tilretteleggingens effekt for å nedbygge funksjonshemmende barrierer.

Kommentar:

Denne loven bør gi forpliktelse til å bedre forhold over tid der hvor det er vanskelig. Loven skal være et grunnleggende prinsipp for at et samfunn blir tilgjengelig for alle. Det eksisterende lovverk inneholder en del individuelle rettigheter spesielt hva gjelder skole- og utdanningsinstitusjoner, etter folketrykkeloven og lov om helse- og sosialtjenester.

Det synes derfor svakt at det gis rett til å fravike bestemmelsene når det gjelder "uforholdsmessig byrde." Dette kan vanskelig tolkes som annet enn økonomisk byrde.

Det bør derfor tas stilling til om det skal gis økonomiske tilskudd gjennom statlige ordninger, eller øremerking, når tiltak eller tilbud kommer over en viss størrelse i kroner og øre.

Dersom dette ikke drøftes og fastslås, kan loven hules ut på det individuelle plan. Pr. i dag ser vi at det som startet bra som store forvaltningsreformer blir uthult fordi fundamentet for å ivareta lik verdighet for alle blir sterkt svekket gjennom bruk av økonomi som styringsfaktor.

Plikt til universell utforming av bygg og anlegg mv. § 11.

Sitat: "Bygg, anlegg og opparbeidede uteområder rettet mot allmennheten som oppføres eller ferdistilles etter vesentlige endringsarbeider (hovedombygging) etter 1. januar 2009 skal være universelt utformet.

Bygg, anlegg og opparbeidede uteområder rettet mot allmennheten skal være universelt utformet fra 1. januar 2019,"

Kommentar:

Plan- og bygningsloven er det verkstøy som funksjonshemmede kan bruke i byggingen av et tilgjengelig samfunn. Denne loven har i alle år vært til bekymring fordi den har gitt anledning til dispensasjon i altfor mange sammenheng. Funksjonshemmedes representanter har fulgt opp i den utstrekning det har vært mulig, men det "glipper" stadig, spesielt fordi man ikke er på den arena hvor beslutninger fattes. Med den nye plikt till universell utforming vil det være atskillig vanskeligere å la være å legge til rette, "glemme" funksjonshemmedes behov.

Imidlertid ligger en mulighet for at dette skal forsette, mye på samme måte dersom det fortsatt skal være "vernehensyn eller andre særlig tungtveiende grunner" for å gi dispensasjon.

Det er et offentlig ansvar at våre Høgskoler og Universitet gir studenter så gode kunnskaper i universell planlegging at de ser mulighetene framfor vanskelighetene og problemene. Det er ikke nødvendigvis de økonomiske begrensningene som er de største hindre, men det kan kanskje framstå slik, dersom kunnskapene om tilrettelegging ikke er så omfattende som de burde være.

Det blir fra funksjonshemmedes organisasjoners side lagt særlig vekt på at område IKT ikke må bli en sideordnet sak i forbindelse med universell utforming. Ivaretagelse av utforming av IKT som et redskap til bruk for alle gir en deltakelse for alle i et moderne samfunn som har en rivende utvikling på disse områder. Dessuten vil bruk av IKT lette tilgjengeligheten til service og servicefunksjoner som hele det offentlige Norge benytter seg av. I den sammenheng er det også viktig at Innkjøpsordninger i kommunene legger til grunn at alle .

Når det gjelder ikrafttreden av loven så ser fylkesrådet ingen grunn til at denne skal trekke ut i tid i den utstrekning lovutvalget foreslår. På mange områder bør den kunne begynne å virke allerede fra ikrafttreden. For øvrig kan 13 års tid for at alt av uteområder skal være tilrettelagt

bli en reell sovepute for alle som ikke har forståelse for funksjonshemmedes behov for å være deltagende i et samfunn.

Bevisbyrde og Arbeidsgivers opplysningsplikt i tilsettingssaker. §§12 og 13

Det vises til uttalelse om bevisbyrde under § 7, og det henvises til Likestillingslovens bestemmelser som kan sammenlignes med denne loven.

Organisasjoners adgang til å opptre som fullmektig m.v. § 14.

Sitat: Som fullmektig i forvaltningssak etter loven her kan brukes en organisasjonsom helt eller delvis har til formål å arbeide mot diskriminering på grunnlag av nedsatt funksjonsevne.

Kommentar:

For funksjonshemmede og brukerorganisasjonene er dette en viktig paragraf.

Organisasjonene har i flere år utført et LIKEMANNSARBEIDE som har fått støtte fra Stortinget, ved at midler til dette arbeide har vært gitt til organisasjonene over budsjettene.

Dette arbeidet har dessuten avdekket de store mangler, og den ulikebehandling som funksjonshemmede og deres familier har vært gjenstand for.

Når slik rett til å opptre som fullmektig kan den enkelte være sikker på at egne interesser blir ivarettatt av personer som har forutsetninger for å forstå den situasjonen man befinner seg i.

Den erfaring man har til nå med likemannsarbeide skulle tilsi at lovparagrafen med alle sine 4 ledd bør vedtas.

Håndheving § 15.

Sitat " Likestillings- og diskrimineringsombudet og Likestillings- og diskrimineringsnemnda skal med unntak av § 16 føre tilsyn med og medvirke til gjennomføringen av loven her, jfr.

Diskrimineringsombudsloven.

Plan- og bygningsmyndighetene skal føre tilsyn med og medvirke til gjennomføringen av loven her i samsvar med § 11.

Kommentar:

Det ansees å være tilstrekkelig at en nemnda med et ombud som innehar et bredt erfaringsområde og besitter omfattende kompetanse ivaretar tilsynet med håndhevingen av loven.

Når det gjelder § 11 har Plan- og bygningsmyndighetene i så mange år stått under et press fra funksjonshemmedes organisasjoner at de etter hvert har opparbeidet en erfaring på hvor toleransegrensene går. Det er også denne myndighet som har best forutsetning for å ivareta den offentlige forvaltningen av hele Plan- og bygningsloven og relatere denne til en ny Antidiskrimineringslov på det feltet som er deres speciale.

Oppreisning og erstatning § 16.

Kommentar:

Fylkesrådet for funksjonshemmede støtter forslaget fra Buvik, Fjellanger og Larsens til følgende ordlyd i lovparagrafens første ledd:

Sitat: " Den som forsettelig eller uaktsomt opptrer i strid med § 4, § 5 første til fjerde ledd eller § 7 jab pålegge å betale oppreisning til fornærmede. Oppreisningen fastsettes til det beløp som finnes rimelig under hensyn til partenes forhold og omstendighetene for øvrig."

For øvrig bør de andre ledd i lovens paragraf beholdes da disse forsterker det foreslåtte 1. ledd.

Dette til underretning.

Sarpsborg, 2.1. 2006.

Björg Brusevold.
Björg Brusevold
rådgiver.